

OBRTNIK.

„Obrtnik“
izhaja 16. dan vsacega
meseca in velja
s pošiljanjem na dom
vred za celo leto
1 gld. 80 kr.,
za pol leta 90 kr.

Uredništvo in
opravništvo:
Gospodske ulice št. 3.

„Der Gewerbsmann“
erscheint am 16. jeden
Monates und kostet
einschliesslich der Zu-
sendung für das ganze
Jahr 1 fl. 80 kr., für ein
halbes Jahr 90 kr.

Redaktion und
Administration:
Herrengasse Nr. 3.

(DER GEWERBSMANN.)

Strokovnjašk list za obrtni stan.

III. shod avstrijskih obrtnikov.

Dne 6., 7. in 8. septembra t. l. snidejo se obrtniki iz vseh avstrijskih kronovin v tretjikrat na Dunaju k posvetovanju svojih teženj in dokažejo s tem, da pred tremi leti pričeto obrtno gibanje ni bilo le mimogrede oživiljenje, temveč stalni nastop obrtnega stanu mej politično in socijalno važne faktorje v naši državi. Za časom zadnjega zborovanja postala je obrtna postava veljavna, objavile so se naredbe ministerstva o njeni izpeljavi in storili so se prvi poskusi organizovati se po novo vpeljanih zadrugah. Praktični pomen dobila je tudi določba o dokazu zmožnosti.

Da obrtna postava še ni taka, da bi na vsaki način preprečila propad obrtije, vedel je sicer vsakdo — a v obče pa se je pripoznalo, da je storjen pričetek na bolje in da ne primankuje družega kakor dobre volje merodajnih krogov in pa požrtovalnosti in vztrajnosti mej obrtniki, da se doseže to, kar je smoter obrtnemu gibanju — zboljšanje in osiguranje obstanka malega obrta!

III. shod obrtnikov na Dunaju bode silno važen, kajti tukaj gre povedati kako se té v prid male obrtije sklenjene postavne določbe v posameznih krajih izpeljujejo, tukaj bode staviti vprašanje, je li obrtna postava istina, ali pa je vsakemu prepuščeno ravnati se, kakor mu je drago. Naglašati bode treba, da, akoravno je zaspanost mej obrtniki velika, bi se bilo marsikaj več lahko zgodilo, če bi bile vse oblasti poklicane v izvrševanje te postavne delale energičneje in malemu obrtu prijazneje, nego se je godilo. Mlačno posto-

panje obrtnih uradov ne more navduševati obupane obrtnike, pa tudi ne zatrei njih protivnikov.

Koliko se je govorilo o vsemogočnosti kapitala in naglašalo, da je treba tudi pridnim rokam brez kapitala pripuščati primeren samostojin delokrog, da ne postanejo vsi sužnji kapitala, a kako malo se je v istini zgodilo! Kapitalski podvzetniki in konfektionarji še zmiraj neomejeno gospodujejo, mej tem ko v prid jednega samega ali pa v prid kake kapitalске družbe škodo trpi na stotine davkoplačujočih samostalnih obrtnikov.

Popolnoma pripoznamo, da je poravanje današnjih obrtniških razmer in odstranjenje navad, ki so se v teku četrt stoletja vsled obrtne prostosti urinile ter običajne postale — silno težko delo. A storjeno mora biti, če se hoče država izogniti pretečej ji socijalni nevarnosti, ki se je porodila jedino le po dogmah privatno kapitalistične špekulacije. Zatorej sta pa tudi brata kapitalizem in anarhizem jednako odločna protivnika malej obrtiji, ker imata jednaki interes na temu, da se moč države oslabijo v prid posameznih požrešnih in pa zbeganih glav. Na konečni izid teh homatij nihče ne misli, „da le trava raste, dokler je živ“!

Mnogo se nadejamo od III. obrtniškega shoda, v katerem bodo sigurno zastopani tudi kranjski obrtniki, in v prihodnjem listu bode nam možno natančneje obznaniti vse, kar bode prišlo v razgovor.

Našim obrtnikom pa priporočamo, naj se že zdaj vdeležujejo razprav, ki se bodo vršile v ta namen v kranjskem obrtnem

društvu, da storimo zadnji poskus, če nam je moč pomagati — ali če pa sprevidimo, da so vsi naporj zastoj — ne bomo vsaj več do-

prinašali brezvspešnih materijalnih in duševnih žrtev!

Občna delavska bolnišna blagajna.

Kakor smo iz tukajšnih časnikov poizvedeli zbralo se je dne 28. junija v tukajšni magistratni dvorani nekaj znanih liberalnih (?) gospodov, katere je kar iznenadoma obšencil duh človekoljubnosti, v posvetovanje, kako pomagati revnemu obolelemu delavcu in pomočniku.

To početje — samo na sebi hvale vredno — ima pa le jedno napako, in ta je, da so si gospodje za veliko časa prepozno izmislili, storiti to, kar so brez njih svéta in podpore delavci davno že sami storili. Mi smo sicer popolnoma prepričani, da „iz tega žaklja ne bode moke“ — hočemo pa to posiljeno človekoljubje označiti, kakor to, kar je v istini — „humanitarni sport.“

Nočemo posebej naglaševati, da v Ljubljani vže od leta 1870. sem obstoji delavska bolnišna blagajna, katera pa le zato ne napreduje, ker se je po prizadevanju somišljenikov omenjene gospode ločila od delavskega društva, in ker se je vže leta 1872. po jednem delu tačasnih odbornikov, mej katere je spadal tudi pisatelj teh verstie, — name-ravana in do podpisa pogodeb vže vrejena zveza z drugimi avstrijskimi in tudi z občno dunajsko bolnišno blagajno, po večini „tudi“ liberalnih odbornikov zavergla!

Takrat imenovala se je taka zveza nevarna in že davno umrlj „Laibacher Tagblatt“ udrihal je nevsmiljeno po onih „socijalnih demokratih“, ki so bili za zvezo z bolnišnemi blagajnamj. A sedaj čez 12 let, spomnili so se ti pospodje, da obstoji neka zveza avstrijskih bolnišnih blagajin, pisali so tja in nemški prvaki, doktorji i drugi, stopili so v razgovor z zloglasno dunajsko delavsko blagajno. Skorej bi stvari ne mogli verjeti, ko bi ne vedeli, da je ona blagajna enako nasprotna zadrugam in zadružnim blagajnam, kakor naši liberalni gospodje, kojim je sedaj, ko obstoji že mnogo izvrstnih blagajin in je tudi vsaka

posamezna zadruga po postavi zavezana bolnišna blagajno napraviti, — še le v glavo palo storiti tudi nekaj za zboljšanje delavskega stanja.

Dvomimo, da bi bile osnovateljem tega novega društva znane najnovejše odločbe ministerstva v zadevah bolnišnih blagajin, akoravno so tolikanj važne, da utegne morebiti še le državno sodišče, na katerega se je vodstvo centralnega društva obrnilo, stvar rešiti — a najbržje ne po nazorih društva.

Vse delavske bolnišne blagajne so namreč ustanovljene na podlagi društvene postave od 15. novembra 1867. l., a kakor razvidimo iz vladinih odlokov, ki so v teku lanskega in letošnjega leta došli več kot desetim v zvezi avstrijskih blagajin stoječim društvom — in pa tudi tukajšnemu čevljarskemu podpornemu društvu, ne dopušča vlada najmanje premembe pravil glede uplačevanja in izplačevanja, temveč zahteva, da se te društva preustroje po postavi od 26. novembra 1852. l., in zraven tega pa še posebno opozoruje, da uplačevanje v tako društvo nikogar ne oprosti po obrtni postavi določenega uplačevanja v zadružno bolnišno blagajno.

Ker bode tedaj brezdvomno ustanoviti zadruge, ž njimi pa tudi bolnišne blagajne, ne preostaje prav nobene potrebe več ustanovljati občno blagajno, ker se s tem obrtnike in delavce v novič poskuša begati in v prepir spraviti. Če pa ta odbor misli, da bode one bolnišne blagajne, ki sedaj vže dobro stojijo in pa zadružne pod svoje krila dobil, se daleč moti. Obrtniki imajo po obrtni postavi tretjino vseh dohodkov v blagajno uplačevati, zato bodo pa svoje in svojih delavcev premoženje z slednjimi vred prav lahko sami gospodarili in ne potrebujejo za blagajničarja nikogar, najmanj pa ljudi, ki dejansko

za take namene svojega žepa še nikdar odprli niso in koji z ustanovljenjem take blagajne ne nameravajo družega nego paralizovanje jim neprijetne organizacije obrtnega stanu!

Mi popolnoma pripoznamo vrednost zveze bolnišnih blagajin in smo to že 12 let pred temi gospodi izpeljati skušali — a sedaj nismo več za tako zvezo, ker nam ne daje dovolj sigurnosti *) in ker oslabi veljavo za drug. Zadrugam pa je zveza dopuščena in tako bode lahko vsak strok posebej stopil v zvezo z enakimi obrti po drugih mestah.

To bode ne le mojstrom temveč tudi delavcem bolj ugajalo, ker se vsi nikakor še ne strinjajo z onimi načeli, ki so pripeljali delavske stanove mej gospodovanjem najliberalnejših načel — na beraško palico.

Dobrohotni in ljudomili novi odbor za ustanovljenje občne delavske bolnišne blagajne na Kranjskem sme svoje delo pač ustaviti, kajti mej obrtnim in delavskim stanom ne bode našel simpatij, najbržje pa tudi ne pri vladi, katera bode na vsaki način pospeševala ustanovljenje postavnih združnih bolnišnih blagajnic.

V povzdigo strokovnega pouka.

Večkrat čujejo se pritožbe, da se v sedanjem času vajenci preslabo izučijo in da vsled tega tudi pomočniki v strokovnem napredku zaostajajo. Bodi si stvar že istinita ali pa ne, resnica je, da se za strokovni obrtni pouk tudi dandanes malo skrbi, in se le tisti vajenec povoljno izuri, kateri ima sam posebno veselje do izvoljene si obrti. Pospešovanja marljivosti vajencev na jedni ali drugi način popolnoma primankuje, odkar so prenehale stare zadruge. Povsem utemeljeno je tedaj, da je obrtna postava zadrugam naložila skrb za duševno in strokovno izgojo vajencev, in jim dala silno važno pravico, v gotovem slučaju, zanikernemu mojstru odvzeti celo pravico držati si vajence. Ni nam danes namen opisavati delokrog zadrug o tej važni zadevi, marveč hočemo le opozorjati na jeden pripomoček, kateri bi veliko pripomogel v zboljšanje navedenih

razmer in kojega že samo kranjsko obrtno društvo lahko upelje. Ta pripomoček pa je:

Perijodične razstave izdelkov od vajencev, združeno s primernimi premijami za najboljše dela.

Take razstave napotile bi naše vajence pečati se bolj intenzivno sè svojim strokam, napravile bi jim veselje in dajale spodbudo k vedno večjem napredovanju. Upliv imele bi celo na pomočnike, ker bi se pozneje lahko razširile, in pot pripravljala bi se v novič k temu, da bi po delalnicah več mislili na strokovno vednost in na delo, nego na prazne sanjarije, ki brezdvomno še nikomur niso hasnile, marveč že marsikoga oškodovala. Gotovo pa je tudi, da bi kranjsko obrtno društvo dobilo s to upeljavo polagamo vsestransko podporo in da bi stvar dobro podložena, čeravno prav v malem pričeta, — s časoma napredovala!

Iz kranjskega obrtnega društva.

Pretekli mesec zborovalo je kranjsko obrtno društvo vsaki četrtek. Udeležba udov sicer ni bila posebno velika — a došlim gotovo ni bilo žal, da so se snidili k važnemu razgovorjanju.

Vsled posebnega sklepa odborovega odposlala se je k visokorodnemu g. deželnemu predsedniku dne 22. junija posebna deputacija, obstoječa iz društvenega predsednika g. Kleina, zapisnikarja g. Kunca in odbornikov g. Föderla

*) Bericht der Control-Commission des Verbandes der allg. Arbeiter-Kranken-Unterstützungs-Vereine Oesterreichs, Zeitperiode 1883—1884, pravi, dass es fraglich ist, ob der Verband, welcher

ebenfalls auf Grund des Vereinsgesetzes vom Jahre 1867 genehmiget ist, auch nach dem Gesetze vom Jahre 1852 möglich ist?

in Fischerja s prošnjo, da blagovoli sl. vlada pospeševati zaostalo osnovanje obrtnih zadrug, s tem da pozivlje dotične organe v živahneje delovanje. G. deželni predsednik je deputacijo prijazno sprejel, in po razgovoru z vsemi člani deputacije odgovoril, da bode stvar preiskal in potrebno ukrenil, da se kolikor moč hitro izpolnijo navedene želje, kajti postave je treba tudi dejansko izpeljati.

Glede občnega shoda avstrijskih obrtnikov na Dunaju odpisalo je društvo, da se

strinja z nazori sklicevalcev, in da se bode zborovanja gotovo udeležilo.

Pri dveh zborovanjih predaval je g. Geba ml. koji se je tudi izvolil zapisnikarjevim namestnikom, o telefonu, in sicer prvokrat o teorijah te nove iznajdbe, drugikat pa s prav zanimivimi praktičnimi poskusi. G. Štrukelj pripustil je društvu v ta namen še jedno sobo, kjer so se poskusi vršili.

Zborovanje je vsaki četrtek zvečer ob 8. uri v društvenem prostoru.

Razne stvari.

† Umril je g. Lorenc Zelenec, ključarski mojster in odbornik kranjskega obrtnega društva. Njegovi sodrugi skazali so ranjkemu z obilim spremstvom k večnemu počitku zadnjo čast. Naj v miru počiva!

V zadevi ustanovljenja zadrug.

V preteklem mesecu zborovali so v magistratni dvorani kovači, ključarničarji in izdelovalci družih kovin, da si napravijo zadrugo. Načelnikom bil je izvoljen ključarski mojster g. Albin Ahčin.

Krojaški pomočniki posvetovali in sklenili so pravila za pomočniški zbor, mojstri pa, ki so imeli preteklo nedeljo v isti namen zborovanje, niso kaj opravili, ker je bila vdeležba (16 mojstrov) premajhna. Zategadelj sklicalo se je novo zborovanje, ki bode v četrtek dne 17. julija zvečer ob 7. uri v magistratni dvorani.

Želeti bi bilo obilneje vdeležbe, da se tudi ta začetkoma tako zavožena zadruga ustanovi in s tem konec naredi umetno napravljenemu mejusobnemu hujskanju, ki slehernemu več ali manj škoduje.

Nov spis. Pod naslovom: „Die nächsten Aufgaben der Gewerbegeossenschaften von Prof. Franz Dawidowsky“ izšel je ravnokar in se dobi pri zgornje avstrijskemu obrtnemu društvu v Lineu po 50 kr. Obrtnikom ga prav tople priporočamo.

Skupni izlet nameravajo napraviti letošnje poletje udje kranjskega obrtnega društva

v do zdaj še nedoločen kraj, kjer bi imeli priliko ogledati si kako večje obrtniško ali pa fabriško podjetje. Natančneje o tem razgovarjalo se bode v prihodnji odborovej seji.

Javno vprašanje. Anarhisti pošiljajo svoje duševne proizvode še vedno „Ljudskemu glasu.“ Dokaz temu je „listnica uredništva“ v zadnji št. „Lj. Gl.“, v koji urednik nekemu K. M. v L. kar javno piše, da je zoper boga in vero, ter da mu je doposlal „bogokletni spis“!!!

Ker nikomur ni ljubo v jedno vrečo pometan biti z zločinci in je v L. marsikedo, čigar priimek se začinja s črkami „K. M.“, bi gotovo vsakemu ustrezalo, če bi c. kr. državno pravdnništvo poiskalo pravega „K. M. v L.“ Urednik tega lista ima z dvema prav bližnjima sosedama vred nesrečo, da se njih imena začenjajo z enacemi črkami, misli torej, da je k opozorenju zategadelj tudi postavno opravičen. Zraven tega stavi se pa tudi vže precej ventilirano vprašanje: Je li c. kr. pensionirani davkar Suhadobnik privilegirani, da sme — mesto da bi mirno in hvaležno užival pokojnino, brezobzirno napadati nasprotnike, anarhističnega njegovega dopisuna, in škodovati obrtjam davkoplačujočih poštenih obrtnikov, kateri ga redijo? *Justitia regnorum fundamentum!*